

Asemakaavoitus VLE, RMA, V-PR, EHA

Kaupunginhallitus 1.6.2020 oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaava- ja asemakaavamuutosmuutosehdotuksesta **nro 232500 / Kivistöntähti**. Lausuntoja pyydettiin 14 ja saatiin 7 kpl.

Lausunnonantaja	Lausunto	Tarkistukset
NRO 1, 25.6.2020 HSL Helsingin seudun liikenne	Asemakaavaehdotuksen muutokset edelliseen ehdotukseen ovat sellaisia, ettei HSL:llä ole asiaan lausuttavaa.	Ei tarkistuksia.
NRO 2, 8.7.2020 Fingrid	Asemakaavoitettavalla alueella ei ole Fingridin voimajohtoja, joten ehdotukseen ei ole kommentoitavaa.	Ei tarkistuksia.
NRO 3, 30.7.2020 Vantaan Energia Oy Vantaan Energia sähköverkot Oy	Sähköverkot Oy toistaa 09/2019 antamansa lausunnon: Suunnittelualueella sijoitustarve neljälle muuntamolle. Asemakaavan muutosehdotuksessa tulee huomioida maakaapeleiden sijainti. Kaukolämpöverkko: Asemakaavan muutosalueella tulee huomioida aikaisemmin ilmoitetut kaukolämpöverkon tilavaraukset. Timanttisillan suunnittelussa tulee huomioida tilavaraustarve kaukolämpöputkille.	Ei tarkistuksia.
NRO 4, 14.8.2020 Uudenmaan liitto	Ei lausuttavaa.	Ei tarkistuksia.

<p>NRO 5, 23.8.2020</p> <p>Suomen Luonnonsuojeluliitto Vantaan yhdistys</p>	<p>(1) Kaava-alueen metsät täyttävät pääosaltaan Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuusohjelman (METSO) luonnontieteellisissä valintaperusteissa määritetyt luonnonsuojelullisesti arvokkaan metsän kriteerit. (...) Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää sitä, että kaavan merkittävät mahdolliset luontovaikutukset on tunnistettu viimeistään kaavaehdotuksessa. Kaavaselostuksessa tukeudutaan luontotyyppi- ja kasvillisuustietojen osalta vuonna 2003 tehtyyn Marjaradan rakentamisen luontoselvitysraporttiin (Metsätähti oy). Selvitys on luontotyyppitason tiedon kannalta epäinformatiivinen, riittämätön ja vanhentunut. Selvityksestä ei käy ilmi muut arvioidut ja selvitettyt asiat.</p> <p>(2) Oletamme kaavaselostuksen vastineen perusteella, että myös tällä hankealueella on 2017, 2018 ja 2019 tehty riittävät liito-oravaselvitykset, joissa merkkejä lajista ei ole kaava-alueelta havaittu.</p> <p>(3) Luonnonsuojelujärjestöjen maastokäynnin perusteella kaava-alueella on joka Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri on toimittanut joulukuussa 2019 kaupungin tietoon luontoharrastaja Ida Korhosen marraskuussa 2019 tuottamaa tietoa lahokaviosammalprotoneemojen esiintymisestä Kivistön, mukaan lukien Kivistön tähden kaava-alueella. Korhosen yhtenä päivänä tekemän selvityksen</p>	<p>(1) FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy on toteuttanut luontotyyppiselvityksen Kivistön keskustan alueelta. Kivistöntähden kaava-alueelta ei ole tunnistettu metsälain avainbiotooppeja tai vesilain mukaisia luontotyyppisiä. Luontotyyppiselvitykset esittävä alustava tuloskartta on lisätty kaavaselostukseen liitteeksi sekä tulokset selittävä raportti kaavan verkkosivustolle.</p> <p>(2) Liito-oravan yhteystarve sekä mahdollinen elinympäristö on otettu huomioon osana Onnenkivenpuiston (VL) aluevarausta. Kivistöntähden Onnenkivenpuiston (VL) kaavamääräyksiä ja luo-merkintää selitteineen tarkistettu. Lisätty vuoden 2016 Myyrmäen, Kivistön ja Ylästön liito-orava selvitys ja vuosien 2017–2019 seurantatiedot kaavan verkkosivulle.</p> <p>(3) Ida Korhosen löydöillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta alueiden pisteytykseen ja myös esiintymärajaukset ovat pysyneet samoina. Pisteytykset ja esiintymärajaukset esittävä kartta on lisätty Kivistöntähden kaavan selostusaineistoon (selostuksen liite 14). Kaavakarttaan on muutettu luo - alueen rajaus ja kaavamääräyksen selite huomioimaan sekä liito-oravat että lahokaviosammal.</p> <p>(4) Kaavan vaikutusten arviointia täydennetty, kaavaselostuksen osio 4.4.</p>
---	---	---

	<p>olennaisin tieto on se, että lajia esiintyy Kivistön tähden kaava-alueella huomattavasti runsaammin kuin mitä aikaisempien vuosien selvityksissä on havaittu. Korhosen aineistoa ei ole millään tavalla noteerattu kaavaselostuksessa, joka käsittelee lähinnä kaupungin kaavaileman poikkeuslupahakemuksen vaiheita.</p> <p>(4) Kaavaehdotuksessa esitetty maankäyttö tuhoaa pääosan alueen olennaisimmista luontoarvoista. Laaja, merkittävältä osin luonnontilaisen kaltainen metsäkokonaisuus pirstoutuu pieniksi puistometsiköiksi, joiden luonnontilan säilyttäminen on käytännössä mahdotonta.</p>	
<p>NRO 6, 24.8.2020</p> <p>Uudenmaan ELY</p>	<p>Meluntorjunta: Asemakaavaehdotus ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimuksia meluntorjunnan osalta. Kaavoituksessa noudatettava valtioneuvoston päätöksen 993/1992 ohjevoja.</p> <p>Luonnonympäristö: Lahokaviosammal on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu laji. Luonnonsuojelulaki velvoittaa käyttämään olemassa olevaa vähemmän haitallista vaihtoehtoa, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Jos vaihtoehtoisen ratkaisun aiheuttamat lisäkustannukset siis eivät ole merkittäviä, lajirauhoitussäännöksistä ei ole sallittua poiketa ilman luonnonsuojelulain 48 §:n mukaista poikkeuslupaa. Kaavan vaikutusten</p>	<p>Meluntojunta: lisätty määräys (AK): <i>"Parvekkeilla on saavutettava vähintään valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset melun ohjearvot tai kulloinkin vastaava voimassa oleva ohjearvo"</i> ja selostukseen on muutettu vastaavasti kohta "4.5.1 Melu ja tärinä".</p> <p>Luonnonympäristö: Kaavaselostukseen on täydennetty vaikutusten arviointia osioon "4.4. Kaavan vaikutukset" sekä lahokaviosammalen suotuisan suojelun edellytykset osion "2.1.2 Luonnonympäristö" kohtaan "Lahokaviosammal".</p> <p>Kaavamerkinnot luo/1 ja luo/2 on yhdistetty merkinnäksi luo. Merkinnot rajausta on tarkastettu kaavakartalla.</p>

	arvioinnissa tulee tämän vuoksi tarkastella vaihtoehtoisia ratkaisuja ja niiden kustannuksia.	Onnenkivenpuistossa sijainnut pohjoiseteläsuuntainen ohjeellinen urmerkintä on poistettu. Itälänsisuuntaisten kahden ur-yhteyden sijaintia on tarkennettu. VL-alueita koskevaa määräystä on muokattu.
NRO 7, 26.8.2020 Helsingin seudun ympäristöpalvelut	Alueen rakentamisen vaiheistuksessa tulee ottaa huomioon vesihuollon toimivuus ja toteutusjärjestys. Mikäli rakentamisjärjestyksen vuoksi joudutaan rakentamaan väliaikaisia vesijohto- tai viemäriyhteyksiä tai pumppaamoita ennen varsinaista kadun ja vesihuollon rakentamista, tulee ko. väliaikaiset vesihuoltojärjestelyt toteuttaa vesilaitostoiminnan ulkopuolisella rahoituksella.	Ei tarkistuksia

NRO 1

HSL Helsingin seudun liikenne 25.6.2020

Lausunto:

Kiitos lausuntopyynnöstänne (liite) koskien Kivistöntähden asemakaavaehdotusta (232500).

Asemakaavaehdotuksen muutokset edellisen ehdotuksen jälkeen ovat luonteeltaan sellaisia, ettei HSL:llä ole asiaan lausuttavaa.

Vastine:

Ei toimenpiteitä.

Tarkistukset:

Ei tarkistuksia.

NRO 2

Fingrid Oyj 8.7.2020

Lausunto:

Kiitämme lausuntopyynnöstänne.

Asemakaavoitettavalla alueella ei ole Fingridin voimajohtoja, joten meillä ei ole kommentoitavaa asemakaavan ehdotuksesta.

Fingrid Oyj:n voimajohdot ovat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 22 § tarkoittamia voimajohtoja. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajalta.

Vastine:

Ei toimenpiteitä.

Tarkistukset:

Ei tarkistuksia.

NRO 3

Vantaan Energia & Vantaan Energia sähköverkot Oy 30.7.2020

Lausunto:**Sähköverkko**

Vantaan Energia Sähköverkot Oy toistaa 23.9.2019 antamansa lausunnon asemakaavan muutoksesta. Asemakaavan muutosalueella ei sijaitse entuudestaan Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n keski- ja pienjännitemaakaapeleita.

Suunnittelualueelle on kaavamuutoksen aiemmassa vaiheessa ilmoitettu sijoitustarpeet neljälle muuntamolle (4kpl). Nämä kaavakartassa vm -merkinnöillä kuvatut muuntamotarpeet tulee huomioida kaavatyössä. Kaksi kiinteistömuuntamon tilavarausta on sijoitettu LPA tonttien parkkitaloihin ja kaksi puistomuuntamon tilavarausta on sijoitettu Korukivenpuiston itä- ja länsilaitaan. Puistomuuntamoiden osalta tulee huomioida 8 m vähimmäisetäisyys rakennuksiin. Alueelle rakennetaan sähkön keski- ja pienjännitejakeluverkko muun infrarakentamisen yhteydessä.

Vantaan Energia Sähköverkot Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden sijainti.

Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Kaukolämpöverkko

Asemakaavan muutosalueella tulee ottaa huomioon jo aikaisemmassa vaiheessa ilmoitetut kaukolämpöverkon tilavaraukset alueelle.

Timanttisillan suunnitelmissa tulee ottaa huomioon kaukolämpöverkon tilavaraus tarve DN150 kaukolämpöputkille.

Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Vastine:

On huomioitu.

Tarkistukset:

Ei tarkistuksia.

NRO 4

Uudenmaan liitto 14.8.2020

Lausunto:

Kiitos lausuntopyynnöstä. Uudenmaan liitto ei anna lausuntoa Vantaan Kivistöntähden asemakaavan ehdotuksesta.

Vastine:

Ei tarkistuksia.

Tarkistukset:

Ei tarkistuksia.

NRO 5

Suomen luonnonsuojeluliitto, Vantaan yhdistys 23.8.2020

Lausunto:

Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys on osallistunut aktiivisesti Kivistön alueen kaavoituksen jalostamiseen. Kivistön tähden asemakaavahanketta on kommentoitu sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman yhteydessä että lokakuussa 2019, jolloin kaavaehdotuksen ensimmäinen versio oli nähtävillä. Lisäksi yhdistys on toimittanut kaupungille joulukuussa 2019 Puu-Kivistön asemakaavavalitukseen liittyen lajistotietoja, jotka osaltaan koskettavat myös Kivistön tähden aluetta. Nyt nähtävillä oleva kaavaehdotus ei luontovaikutusten sekä osallisille tarjottavan luontotiedon osalta eroa olennaisesti syksyllä 2019 nähtävillä olleesta ehdotuksesta. Siksi muistutuksessa joudutaan uusimaan monia edellisen muistutuksemme huomioita. Uusia huomioita esitetään lähinnä olemassa olevista luontoselvityksistä ja niiden riittävydestä, laho- ja kivistöntähden tilanteesta sekä tarvittavista toimenpiteistä. Muistutuksessa on hyödynnetty yhdistyksen sekä Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin edustajien alueelle loppusyksyllä 2019 tekemän maastokäynnin havaintoja. Muistutuksen valokuvat ovat tältä maastokäynniltä (kuvaaja Kimmo Jääskeläinen).

Kaava-alueen keskeiset metsäiset luontotyyppi- ja arvot

Kivistön tähden kaava-alueella sekä sen itä- ja eteläpuolisilla alueilla on säästynyt merkittävä keskittymä pitkään intensiivisemmän metsänhoidon ulkopuolella olleita rehevähajaisia metsiä. Osa metsistä on lehtoja ja lehtomaisia kankaita, osa ruoho- ja lehtoturvekankaita.

Kuva 1. Kaava-alueen metsät ovat länsireunan aluspuuston raivausta lukuun ottamatta olleet pitkään metsänhoidon ulkopuolella, mikä näkyy puuston vaihtelevana rakenteena sekä ohuen ja keskijäreän kuusi- ja lehtilahopuun korkeana määränä. Kuvassa kaava-alueen pohjoisosan rakentamisalueita.

Kaava-alueen metsät edustavat maastokäynnin perusteella metsiä, jotka täyttävät pääosaltaan Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuusohjelman (METSU) luonnontieteellisissä valintaperusteissa määritetyt luonnonsuojelullisesti arvokkaan metsän kriteerit. Runsalahopuustoisin osa (noin 4/5 kaava-alueesta) täyttää lehtojen, turvekankaiden sekä kangasmetsien luokan I kriteerit, niukalahopuustoisempi osa on luokkaa II. Arvokkaat metsät jatkuvat myös kaava-alueen itä- ja eteläpuolelle. Metsien potentiaali uhanalaisen lahottajalajiston merkittäväksi esiintymisalueeksi on ilmeinen. Alueen metsien luonnonsuojelubiologista arvoa lisää olennaisesti se, että alueen poikki kulkee maakunnallisesti tärkeä ekologinen viheryhteys Petikon metsistä Kivistön itäpuolisiin metsiin.

Kuva 2. Kaava-alueen itäosan sekametsää monipuolisella lahopuustolla.

Tehdyistä luontoselvityksistä ja niiden asemasta osana kaava-aineistoja

Nähtävillä olevasta kaava-aineistosta puuttuu pääosa niistä luontoselvityksistä, joita alueella esitetään 2003-2019 tehdyn. Tarjolla on sen sijaan referaatteja tehdyistä selvityksistä. Lisäksi kaavaselvityksen vastineosuudesta löytyy maininta siitä, että tietolähteinä mainittuja selvityksiä voi hakea netistä tai pyytää kaupungin virkamiehiltä. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää sitä, että kaavan merkittävät mahdolliset luontovaikutukset on tunnistettu viimeistään kaavaehdotuksessa. Olennaisten luontoselvitysten tulee myös olla osallisten tutustuttavina ja arvioitavina viimeistään kaavaehdotusvaiheessa. Tällainen kuuluu vähintäänkin hyvään, laadukkaaseen vuorovaikutukseen ja on peruskäytäntö muun muassa naapurikaupunki Espoossa.

On myös syytä todeta, että pelkät kahteen lajiin (tässä tapauksessa liito-orava ja lahokaviosammal) keskittyneet selvitykset ja havaintoaineistot eivät riitä siihen, että näin isolla luontoalueella olisi selvitetty riittäväällä tavalla mahdollinen merkittävien luontoarvojen esiintyminen.

Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitykset

Luontotyypit muodostavat keskeisen osan luonnon monimuotoisuutta ja siihen liittyvien hankevaikutusten arviointia. Näihin liittyvien selvitysten puuttuminen on Vantaan, mukaan lukien Kivistön alueen kaavoituksen toistuva helmasynti, joka on pääsyy useisiin viime vuosien asemakaavavalituksiin. Kaavaselvityksessä tukeudutaan luontotyyppi- ja kasvillisuustietojen osalta vuonna 2003 tehtyyn Marjaradan rakentamisen luontoselvitys-raporttiin (Metsätähti oy). Kyseistä selvitystä ei löydy sen enempää kaavan aineistoista kuin netistäkään. Olemme hankkineet kyseisen tuotoksen Vantaan virkamiehiltä ja

tutustuneet siihen. Selvitys on luontotyyppitason tiedon kannalta epäinformatiivinen, riittämätön ja vanhentunut. Hankealue kuvataan siinä osana noin 15 ha laajuista, lehtomaisen kankaan keinotekoista ”kuviota”, joka on kuvattu neljällä lauseella (11. Lehtomainen kangas: Kuviolla kasvaa tiheää, nuorehkoa (kl=4-5) ja kerroksellista sekametsää: pääosin koivua, kuusta, haapaa, paikoin runsaasti pihlajaa, harmaaleppää ja raitaa. Lahopuuta esiintyy vähän, lähinnä pienikokoista lehtipuita. Osa kuviosta on metsittynyttä peltoa. Lajistoon ei kuulu harvinaisia tai uhanalaisia lajeja.”) Selvityksestä ei käy ilmi muut arvioidut ja selvitettyt asiat (esim. onko edes metsälain 10 § avainbiotoopit, vesilain 11 § luontotyyppit sekä luonnonsuojelulain 29 § luontotyyppit pyritty tunnistamaan). Ei myöskään käy ilmi mitä lajiryhmiä edustavat tarkasteltu harvinainen ja uhanalainen lajisto (oletettavasti vain putkilokasvit?). Tämän muistutuksen kuvista 1-4 ja 6 sekä muistutuksen sivujen 1-2 kohdekuvauksesta hahmottuu osaltaan hankealueen nykytila ja alueen puuston luonnontilaisuuden kaltaisuudesta sekä lahopuustoisuudesta muodostuvat luontotyyppitason luontoarvot. On selvää, että vuoden 2003 kasvillisuus selvityksen aluekuvaukset ja johtopäätökset eivät enää kuvaa alueen luontotyyppitason nykytilaa riittävässä määrin. Voi jopa ilman kärjistämistä todeta, että luontoarvojen kannalta keskeisin tietopohja on vanhentunutta ja siten virheellistä.

Lepakkoselvitys

Tietämys kaava-alueen mahdollisesta merkityksestä lepakkojen kannalta perustuu vuonna 2009 tehtyyn Marja-Vantaan lepakkokartoitukseen. Kyseinen selvitys on oman aikansa tuotos eikä se enää 2020 tarjoa asemakaavoituksen kannalta riittävää tietopohjaa lepakoiden kannalta.

Käytetty metodi on ollut sellainen (yöaikaista lepakkohavainnointia detektorilla isoilla pinta-aloilla), ettei sen perusteella ole tosiasiaa ollut minkäänasteisia mahdollisuuksia paikallistaa hankealueen metsäosilla mahdollisesti sijaitsevia lepakoiden päiväpiiloja tai talvehtimispaikkoja. Tiedon tuotossa ei myöskään ole käytetty passiiviseurantalaitteita. Näiden tuottama lepakkotieto on nykyisin todettu keskeisen tärkeäksi lepakkojen liikkumisen ja alueidenkäytön dokumentoinnissa.

Lepakkoselvityksiin liittyvät maastokäynnit on tehty hankealueella tai sen lähialueilla toukokuun lopussa, heinäkuun lopussa sekä syykuun loppupuoliskolla. Nykyinen kartoitusohje korostaa sitä, että kartoitukset tulee tehdä kesä-, heinä- ja elokuulla. Lepakkokartoitusraportin kulkureittikartalta (s. 20) vahvistuu sekin, että pääosalla hankealueesta ei edes ole käyty kartoituksen yhteydessä. Edellä kuvattujen seikkojen takia emme pidä hankealueen lepakkokartoitusta riittävänä. Esitämme, että Vantaan kaupunki lisää tulevina vuosina tietopohjaa lepakkojen kannalta tärkeitä alueista. Myös asemakaavatasoiset, riittävän tarkat ja oikeilla metodeilla toteutetut selvitykset ovat ilmeisen tarpeellisia.

Liito-oravaselvitykset

Kaupungin vastineessa todetaan, että liito-oravaa koskevat vuosien 2017-2019 seurantatiedot löytyvät kaupungin virkamiehiltä, joilta ne on pyydettyessä saatavilla. Yhdistyksen mielestä tällaiset maankäytön laillisuuden kannalta keskeiset luontotiedot kuuluisi sisällyttää ehdotusvaiheen nähtävilläoloaineistoihin. Muistutuksen teon aikataulu ei mahdollista seuranta-aineistojen pyytämistä ja niihin perehtymistä.

Oletamme kaavasestuksen vastineen perusteella, että myös tällä hankealueella on 2017, 2018 ja 2019 tehty riittävät liito-oravaselvitykset, joissa merkkejä lajista ei ole kaava-alueelta havaittu. Jos selvityksiä ei ole tehty, on osallisille annettu väärää tietoa.

Luonnonsuojelujärjestöjen maastokäynnin perusteella kaava-alueella on joka tapauksessa selvää liito-oravapotentialiaa. Varsinkin kaava-alueen etelä- ja kaakkoisosassa sekä näihin rajautuvilla alueilla kasvaa merkittäviä määriä järeitä haapoja, mikä lisää metsäalueen houkuttelevuutta liito-oravan kannalta.

Kuva 3. Kaavan alueen etelä- ja kaakkoispuolella, osin Kivistön tähden kaava-alueelle ulottuen, on liito-oravalle hyvin soveltuvia, järeitä haapoja ja eri-ikäistä kuusta kasvavia sekametsiä.

Lahokaviosammalen esiintymisestä ja huomioinnista

Vantaan kaupunki on ansiokkaasti selvittänyt lahokaviosammalen esiintymistä Vantaan metsissä. Sen jälkeen kun lajin esiintymistä opittiin v. 2019 havaitsemaan myös ns. protoneemavaiheen aikana, on tieto lajin ekologiasta ja yleisyydestä radikaalisti muuttunut. On ilmeistä, että nykyisellään lajin suojelutaso Vantaalla, varsinkin eräillä Vantaan metsäisemmillä suuralueilla lähenee suotuisaa tai saattaa jopa olla suotuista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tämä sinänsä toivottu asiantila säilyisi eri puolilla Vantaata, mikäli merkittävä määrä lajin erityisen tärkeitä ydinalueita tuhoetaan maankäytöllä.

Kaavaselostuksen luontoarvoja koskevassa osuudessa korostuu voimakkaasti hankealueelta v. 2017-2018 kaupungin omissa selvityksissä hankittu virallinen tieto lahokaviosammalen esiintymisestä sekä poikkeuslupahakemukseen liittyvät muodollisuudet.

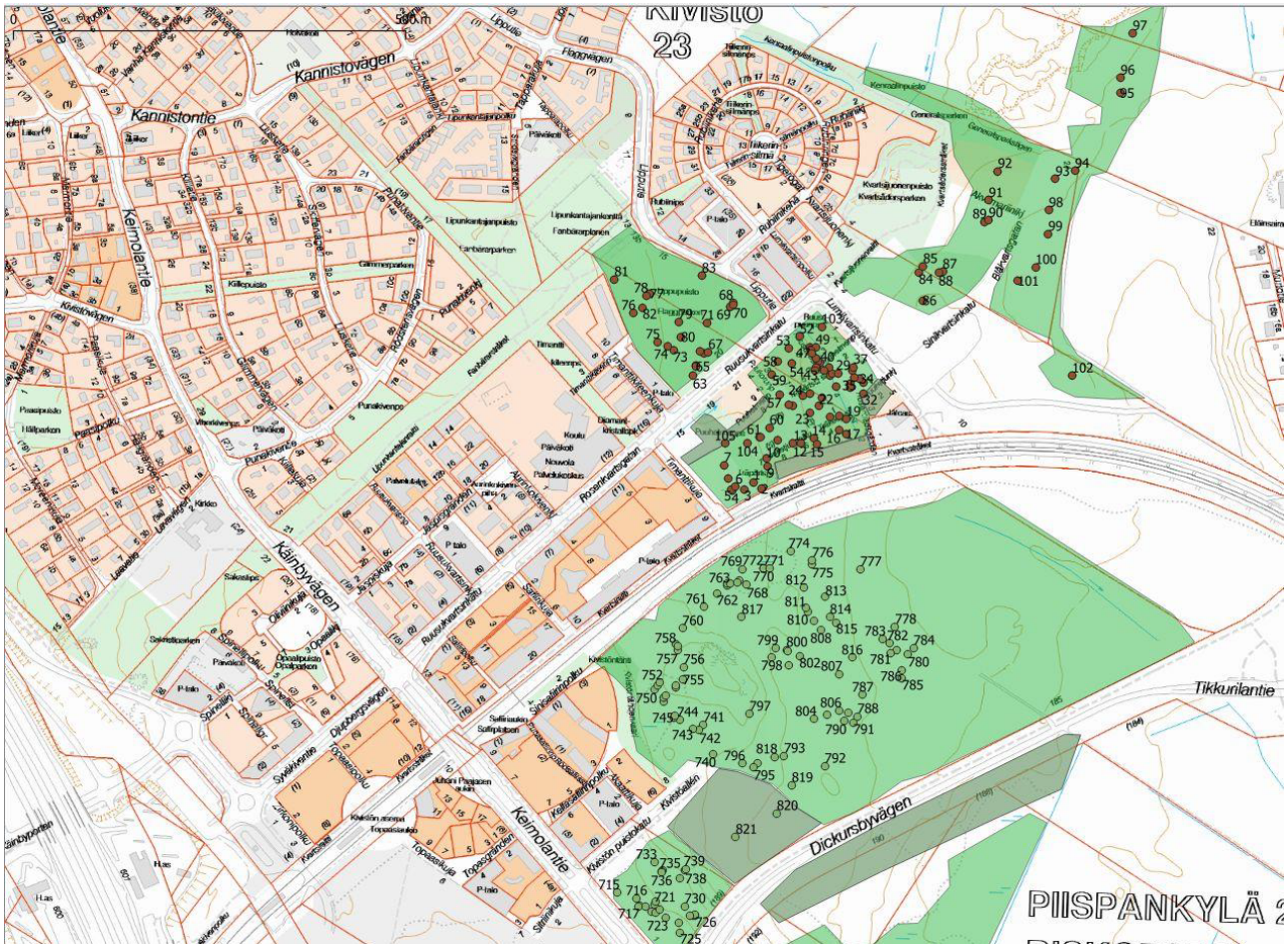
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri on toimittanut joulukuussa 2019 kaupungin tietoon luontoharrastaja Ida Korhosen marraskuussa 2019 tuottamaa tietoa lahokaviosammal-protoneemojen esiintymisestä Kivistön, mukaan lukien Kivistön tähden kaava-alueella. Korhosen yhtenä päivänä tekemän selvityksen olennaisin tieto on se, että lajia esiintyy Kivistön tähden kaava-alueella huomattavasti runsaammin kuin mitä aikaisempien vuosien selvityksissä on havaittu. Korhosen aineistoa ei ole millään tavalla noteerattu kaavaselostuksessa, joka käsittelee lähinnä kaupungin kaavaileman poikkeuslupahakemuksen vaiheita.

Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys edellyttää kaupungin liittävän kaava-aineistoon myös Korhosen tuottamat aineistot. Vasta niiden huomioinnin pohjalta on mahdollisuus kattavammin arvioida

Koivupäänojan esiintymisalueen merkitystä Kivistön ja Vantaan lahokaviosammalten suojelun kannalta. Yhdistyksen oma arvio on se, että uusin tieto vahvistaa sen, että Koivupäänojan esiintymä yhdessä lähialueen esiintymien kanssa kuuluu lajin suojelun kannalta valtakunnallisesti erittäin merkittäviin keskittymiin. Jos tällaisia satojen esiintymien esiintymiskeskittyviä ei edes pyritä suojelemaan, ollaan tiellä joka johtaa lajin suojelutason epäsuotuisuuteen.

Kuva 4. Pitkälle lahonneet kuusen kannot rehevä- ja kosteapohjaisessa sulkeutuneessa metsässä ovat keskeinen syy alueen merkittävyyteen lahokaviosammalten kannalta. Luontaiset kuusilahopuut takaavat lajin pidempiaikaisen säilymisen, mikäli aluetta ei rakenneta.

Kuva 5. Ida Korhosen 18.11. 2019 maastokäynnillä havaitsemat lahokaviosammalen protoneemat Kivistön alueella.

Kaavaehdotuksen vaikutuksista alueen luontoarvoihin

Kaavaehdotuksessa esitetty maankäyttö tuhoaa pääosan alueen olennaisimmista luontoarvoista. Laaja, merkittävältä osin luonnontilaisen kaltainen metsäkokonaisuus pirstoutuu pieniksi puistometsiköiksi, joiden luonnontilan säilyttäminen on käytännössä mahdotonta.

Kaavaehdotus ei myöskään turvaa kunnollista eteläpohjoissuuntaista ekologista yhteyttä kaava-alueen poikki. Kaupunki on kuitenkin valtuustostrategiassaan sitoutunut siihen, että ekologiset yhteydet säilytetään ja tämän on syytä koskea myös tekeillä olevia kaavoja. Kivistön tähden osalta ekologisten yhteyden merkitystä lisää se, että alueen poikki kulkee tällä hetkellä ainoa metsäekologinen viheryhteys Petikon luontoalueen sekä Kivistön metsien välillä.

Kuva 6. Runsalahopuustoista Korukivenkallion VL-alueita. VL-alueen pieni koko ja ympärille esitetty raskas rakentaminen eivät mahdollista alueen luonnontilan säilyttämistä, mikäli kaavaehdotuksen maankäyttö toteutuu.

Jatkotoimenpiteet

Kaavan luontotietopohja ei ole riittävä, jotta kaavaa kannattaisi viedä eteenpäin. Lisäksi kaava-alueella koskeva luontoaineistojen esittely on toteutettu kaavaehdotuksessa tavalla, joka ei täytä hyvän kaavavuorovaikutuksen kriteerejä ja on mahdollisesti myös maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. Esitämme, että kaupunki

- 1) teettää kaava-alueella sekä sen itä- ja eteläpuolisilla alueilla keskeisten luontotyyppien ja METSO-elinympäristöjen selvityksen sekä päivittää lepakkoselvityksen parhaita 2020-luvun selvityskäytäntöjä noudattaen. Harkintaan on syytä ottaa myös muiden keskeisten lahopuulajiryhmien selvittäminen.
- 2) huomio uuden lahopuulajiryhmien tiedon (mm. Ida Korhosen marraskuun 2019 havaintoaineisto) ja arvioi Koivupäänojan esiintymisalueen kokonaismerkityksen Kivistön ja Vantaan kannalta sen pohjalta.
- 3) muokkaa kaavaehdotusta siten, että lopputulos on luontoarvojen sekä ekologisen yhteyden säilymisen kannalta nykyistä selvästi säilyttävämpi.
- 4) huolehtii jatkossa siitä, että keskeiset luontoselvitykset ovat osallisten nähtävinä kaavaehdotusten nähtävänä oloaikana niin Kivistön kaavojen kuin muidenkin kaavojen kohdalla.

Vastine:

Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys huomauttaa luontoselvitykset riittämättömiksi tai vanhentuneiksi sekä vuorovaikutuksen riittämättömäksi eritoten suhteessa aikaan, joka on ollut

asiakirjoihin perehtymiseen. Vantaan kaupunki toteaa, että Kivistöntähden kaavaehdotus on ollut toista kertaa nähtävillä 24.6.–24.8.2020, eli virallinen nähtävilläoloaika on ollut kaksi kuukautta. Tämän lisäksi kaava-aineistot ovat olleet esillä kaavan verkkosivuilla jo 12.5.2020 alkaen, eli käytännössä osallisilla on ollut yli kolme (3) kuukautta aikaa pyytää selvityksiä ja tutustua niihin. Kivistön suuralueella asemakaavoitus huolehtii jatkossa siitä, että luontoselvitykset liitetään lausujan ehdotuksen mukaisesti kaavahankkeen verkkosivulle, tästä asemakaavaehdotuksesta alkaen.

Lausunnon antajan mukaan kaava-alueen metsät edustavat maastokäynnin perusteella metsiä, jotka täyttävät pääosaltaan Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuusohjelman (METSO) luonnontieteellisissä valintaperusteissa määritetyt luonnonsuojelullisesti arvokkaan metsän kriteerit. Yhdistys tulkitsee, että vuonna 2003 tehty Marja-radon rakentamisen luontoselvitys -raportti (Metsätähti Oy) on luontotyyppitason tiedon kannalta epäinformatiivinen, riittämätön ja vanhentunut. Vantaan kaupunki toteaa, että Uudenmaan ELY-keskus ei ole Kivistöntähden kaava-aineistoista antamissaan lausunnoissaan (10.10.2019 ja 24.8.2020) huomauttanut luontoselvitysten olevan riittämättömiä tai puutteellisia. Selvityksiä kuitenkin päivitetään yleisesti. Vantaan kaupunki on 13.5.2020 tilannut FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ltä luontotyyppiselvityksen Kivistön keskustan alueelta, johon myös Kivistöntähden kaava-alue sisältyy. Selvityksessä kartoitetaan luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilakien luontotyyppit sekä muut arvokkaat luontotyyppit ja METSO-kriteerien mukaiset elinympäristöt ja tehdään arviointi edellä mainittujen luontotyyppien edustavuudesta. Alustavien tulosten mukaan (saatu FCG Oy:ltä sähköpostitse 28.8.2020 ja 8.9.2020) Kivistön keskusta-alueella lähin METSO-kriteerit täyttävä kohde sijaitsee Kehäradan pohjoispuolella ns. Murron alueella. Kivistöntähden kaava-alueelta ei ole tunnistettu metsälain avainbiotooppeja tai vesilain mukaisia luontotyyppisiä. Luontotyyppiselvitykset esittävä alustava tulokartta on lisätty kaavaselostukseen (liite 13).

Lausunnon antaja toteaa, että kaava-alueella on selvää liito-oravapotentialia. Kivistöntähden kaavaratkaisu tunnistaa tämän potentiaalilin (perustuen vuoden 2016 Myyrmäen, Kivistön ja Ylästön liito-orava selvitykseen ja sen vuosina 2017–2019 Kivistössä toteutettuihin seurantatietoihin) ja siksi kaava-alueeseen sisältyy vähintään 30 metriä leveä Onnenkivenpuisto. Tämä puisto on lähivirkistysaluetta (VL), jossa on määrätty luo -merkinnällä liito-oravayhteyden osalta seuraavaa: *Alueella sijaitsee liito-oravan kulkuyhteystarve elinympäristöjen välillä. Alueella tulee turvata liito-oravalle liikkumisen kannalta tärkeän ja riittävän puuston säilyttäminen ja puustoa tulee hoitaa ja uudistaa siten, että puustoinen latvusyhteys säilyy. Alueelle tulee istuttaa uusia puita, erityisesti Kehärataan rajautuvalla alueen osalla tulee säilyttää korkeita puita ja istuttaa korkeaksi kasvavia puita. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että liito-oravan kulkuyhteys heikentyy tai häviää.* Kivistön alueelle valmistunut uusin liito-oravaselvitys (Vantaan Kivistön ja Vantaanpuiston liito-oravaselvitys, FCG Oy, 27.6.2020) osoittaa selvästi Kivistöntähden kaava-alueen kautta kulkevan pohjoiseteläsuuntaisen yhteystarpeen, joka onkin edellä mainitulla tavalla otettu huomioon kaavaratkaisussa. Uusimman liito-oravaselvityksen kartta on lisätty selostukseen (liite 12).

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri toteaa lausunnossaan toimittaneensa joulukuussa 2019 kaupungin tietoon luontoharrastaja Ida Korhosen marraskuussa 2019 tuottamaa tietoa lauhokaviosammal-protoneemien esiintymisestä Kivistön ja erityisesti Kivistöntähden kaava-alueella. Lausunnon antajan näkemyksen mukaan Korhosen aineistoa ei ole millään tavalla noteerattu. Vantaan kaupunki toteaa, että vireillä olevan yleiskaavan 2020 valmistelun yhteydessä kaupunki teetti selvityksen ja suojelusuunnitelman lauhokaviosammalen huomioimiseksi kaavoituksessa ja lajin suotuisan suojelutason säilymisen arvioimiseksi (Manninen, O. & Nieminen, M. 2020: *Lauhokaviosammal Vantaalla: esiintymisselvitys ja suojelusuunnitelma. – Faunatican raportteja 1/2020*). Ida Korhosen maastokäynnin aineistoa on tarkasteltu tässä selvityksessä, osana lauhokaviosammaleesiintymien (ml. protoneemat) pisteytysten

tarkastelua. Tarkastelussa todettiin, että Ida Korhosen löydöillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta alueiden pisteytykseen ja myös esiintymärajaukset ovat pysyneet samoina. Pisteytykset ja esiintymärajaukset on lisätty Kivistöntähden kaavan selostusaineistoon (selostuksen liite 14). Kaavaehdotusta on myös muutettu huomioimaan lahokaviosammalprotoneemat eli itujuväsryhmät yksittäisten esiintymien sijaan. Vantaan kaupungin tilaama koko kaupungin tasoinen lahokaviosammalen esiintymäselvitys ja suojelusuunnitelman lahokaviosammalen huomioimiseksi kaavoituksessa ja lajin suotuisan suojelutason säilymisen arvioimiseksi (*Manninen, O. & Nieminen, M. 2020: Lahokaviosammal Vantaalla: esiintymiselvitys ja suojelusuunnitelma. – Faunatican raportteja 1/2020*) osoittaa johtopäätöksensä, että yleiskaavaan 2020 osoitetut maankäytön muutokset kompensoivat pinta-alan ja kasvupaikkojen (havaittu itiöpesäke tai itujuväsryhmä) osalta rakennettaviksi osoitetuilla alueilla olevien lahokaviosammaleesiintymien heikennykset riittävällä tasolla, jotta lajin suojelutaso säilyy Vantaalla suotuisana tietyin varauksin:

- Yleiskaavaehdotuksessa esitetyt lahokaviosammalen ydinalueita turvaavat merkinnät pysyvät kaavassa ja suojelualueet toteutetaan
- Yleiskaavaehdotuksen metsätalousalueilla, virkistysalueilla ja muilla viheralueilla olevien lahokaviosammalen ydinalueiden turvaamiseen panostetaan, jotta kasvupaikat säilyvät niillä mahdollisimman kattavasti.
- Lahokaviosammalen ydinalueisiin ja kasvupaikkoihin jatkossa mahdollisesti kohdistuvat heikennykset kompensoidaan niiltä osin kuin se on mahdollista.
- Populaatioiden muutosta seurataan erikseen valittavilla kohdealueilla ja mahdolliseen negatiiviseen kehitykseen puututaan.
- Yleiskaavaehdotuksessa rakennettaviksi osoitetuilla alueilla olevat lahokaviosammalen kasvupaikat säästetään *niiltä osin kuin se yksityiskohtaisen maankäyttösuunnittelun avulla on mahdollista.* (kursiivi lisätty)

Edellä mainitun yksityiskohtaisen maankäytön suunnittelun osalta Kivistöntähden asemakaavaehdotuksen uudelleen nähtävilläolon aikana on tunnistettu mahdollisuus lahokaviosammalen itujuväsryhmien laajempaan suojeluun niiltä osin, kuin sen on kaava-alueen keskeinen sijainti huomioon ottaen mahdollista. Kivistöntähden kaavaehdotuksen kaavamääräykseen *luo* on yhdistetty aiempi, suppeamman alan kattanut *luo/2*-määräys: *Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että lahokaviosammalen kasvupaikka heikentyy tai häviää.* Näin ollen kaavakarttaan on määritelty yksi *luo*-alue ja sen määräys kuuluu: *Alueella sijaitsee liito-oravan kulkuyhteystarve elinympäristöjen välillä. Alueella tulee turvata liito-oravalle liikkumisen kannalta tärkeän ja riittävän puuston säilyttäminen ja puustoa tulee hoitaa ja uudistaa siten, että puustoinen latvusyhteys säilyy. Alueelle tulee istuttaa uusia puita, erityisesti Kehärataan rajautuvalla alueen osalla tulee säilyttää korkeita puita ja istuttaa korkeaksi kasvavia puita. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että liito-oravan kulkuyhteys heikentyy tai häviää. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että lahokaviosammalen kasvupaikka heikentyy tai häviää.* Täten kaavakarttaan ja -määräyksiin on laajennettu lahokaviosammalen suojelu miltei koko Onnenkivenpuiston laajuiseksi ja samalla ohjeellisena merkitty pohjoiseteläsuuntainen ulkoilureittimerkintä on poistettu. Onnenkivenpuisto vahvistuu etelä-pohjoissuuntaisen ekologisen yhteytenä ja osana lahokaviosammalen suojelua. Yhteyden katkeamattomuus varmistetaan käynnissä olevalla Kivistön kaavarunkotyössä.

Lausunnon antaja toteaa, että kaavaehdotuksessa esitetty maankäyttö tuhoaa pääosan alueen olennaisimmista luontoarvoista, jos laaja, merkittävältä osin luonnontilaisen kaltainen metsäkokonaisuus pirstoutuu pieniksi puistometsiköiksi. Vantaan kaupunki on arvioinut, että jo nykyisellään Kivistön asemakaavavaranto toteutuessaan aiheuttaa merkittävät virkistysalueiden käyttöpaineet alueen metsiin. Lahokaviosammalen suotuisan suojelutason säilyttäminen edellyttää riittävän laajoja,

virikistyskäytöltä sivussa sijaitsevia alueita. Jotta nämä alueet mahdollistetaan, on kokonaisuuden kannalta mielekkäintä ja taloudellisinta keskittää rakentaminen, asuminen ja liikkuminen joukkoliikennepainotteisille alueille, kuten asemanseuduille. Tämä on myös Vantaan kaupungin valtuustostrategian ja voimassa olevan MAL-sopimuksen mukaista. Asiaa on arvioitu tarkemmin Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnon (24.8.2020) vastineessa (kaavaselostus s. 44–48).

Koko Vantaan kaupungin kattavan lahojaviosammalen esiintymisselvitys ja suojelusuunnitelma -raportin perusteella lahojaviosammalen suojelun taso Vantaalla on säilymässä kokonaistarkastelussa suotuisana. Edellytykset suotuisan suojelutason säilymiseen on lueteltu selostukseen lisätyssä kappaleessa, kaavaselostuksen sivuilla 13–14. Kivistön keskustan Kivistöntähden kaava-alueella lahojaviosammaleen säilyttäminen laaja-alaisesti ei ole mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia (vrt. luonnonsuojelulaki 48.1 § yleispoikkeussäännös). Vaihtoehtoisten maankäyttömuotojen tarkastelu ja lahojaviosammaleen suojelusta aiheutuvat merkittävät lisäkustannukset on arvioitu tarkemmin Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnon (24.8.2020) vastineessa (kaavaselostus s. 44–48).

Tarkistukset:

Kaavakarttaan ja kaavamääräyksiin on tehty seuraavat muutokset:

1. Kaavamerkinnyt luo/1 ja luo/2 on yhdistetty merkinnäksi luo. Merkinnyt rajausta on tarkastettu niin, että se on pääsääntöisesti kuuden metrin päässä puustoon rajautuvasta rakennusalueesta. Merkinnyt määräys on: *Alueella sijaitsee liito-oravan kulkuyhteystarve elinympäristöjen välillä. Alueella tulee turvata liito-oravalle liikkumisen kannalta tärkeän ja riittävän puuston säilyttäminen ja puustoa tulee hoitaa ja uudistaa siten, että puustoinen latvusyhteys säilyy. Alueelle tulee istuttaa uusia puita, erityisesti Kehärataan rajautuvalla alueen osalla tulee säilyttää korkeita puita ja istuttaa korkeaksi kasvavia puita. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että liito-oravan kulkuyhteys heikentyy tai häviää. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että lahojaviosammalen kasvupaikka heikentyy tai häviää.*
2. Onnenkivenpuistossa sijainnut pohjoiseteläsuuntainen ohjeellinen ur-merkintä on poistettu (VL-alueita koskevaan määräykseen on lisätty maininta ”Ohjeellisten ulkoilureittien lisäksi saa alueelle rakentaa pitkospuita tai vastaavia pienimuotoisia kulkureittejä niin, että ne sovitetaan ympäröivään puustoon ja kasvillisuuteen.”) Itälänsisuuntaisten kahden ur-yhteyden sijaintia on tarkennettu.
3. VL-alueita koskevaa määräystä on muokattu muotoon: *Alueella kasvava olemassa oleva puusto tulee säilyttää ja tarvittaessa uusia ja täydennysistuttaa. Alueen maanpinta tulee pitää nykyisessä korossaan. Puistoreittejä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon olemassa oleva puusto ja pyrkiä mahdollisimman vähäisiin puiden kaatoihin. Ohjeellisten ulkoilureittien lisäksi saa alueelle rakentaa pitkospuita tai vastaavia pienimuotoisia kulkureittejä niin, että ne sovitetaan ympäröivään puustoon ja kasvillisuuteen.*

Kaavaselostusta on täydennetty seuraavanlaisesti:

- Edellytykset lahojaviosammalen suotuisan suojelutason säilymiseen on lueteltu selostukseen lisätyssä kappaleessa sivulla 13–14.

- Lisätty vaihtoehtovertailuja Uudenmaan ELY-keskuksen vastineeseen (s. 45–46) ekologisesta, sosiaalisesta ja taloudellisesta näkökulmasta sekä kaavaselostuksen osioon 4.4.
- Lisätty liitteet 12–14 koskien luontoselvityksiä.

Kivistöntähden asemakaavan verkkosivuille on lisätty luontoselvitysten aineistoa.

NRO 6

Uudenmaan ELY-keskus 24.8.2020

Lausunto:

Meluntorjunta

Uudenmaan ELY-keskus toistaa 10.10.2019 lausunnossaan esittämän. Asemakaavan sisältövaatimusten täyttymiseksi riittävät melumääräykset ovat olennaisessa roolissa, jotta pystytään varmistamaan MRL 54§ 2 momentin täyttyminen edellytyksistä terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle. Kaavaselostuksessa annetussa vastineessa meluntorjunnan ongelmat on siirretty rakennussuunnitteluun. Kaavaa varten on laadittu meluselvitys, jossa radan varren parvekkeiden lasitustarve on todettu. Selvityksen tulokset eivät ole välittyneet kaavamääräyksiin. Asemakaavaehdotus ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimuksia meluntorjunnan osalta. Uudenmaan ELY-keskuksen aikaisemmassa lausunnossaan esille nostamat viherhuoneet voisivat olla toimiva ratkaisu. Uudenmaan ELY-keskus kiinnittää meluntorjunnan osalta huomiota siihen, että kaavoituksessa noudatetaan valtioneuvoston päätöksen 993/1992 ohjearvoja. Näin ollen myös ulko-oleskelutiloja koskeva määräys on annettava (koskee myös parvekkeita).

Luonnonympäristö

Lahokaviosammal on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu laji. Lajirauhoitussäännöksistä on luonnonsuojelulain 48.1 §:ssä yleispoikkeussäännös, jonka mukaan rauhoitus ei estä alueen käyttämistä mm. rakennustoimintaan. Luonnonsuojelulaki kuitenkin velvoittaa käyttämään olemassa olevaa vähemmän haitallista vaihtoehtoa, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Jos vaihtoehtoisen ratkaisun aiheuttamat lisäkustannukset siis eivät ole merkittäviä, lajirauhoitussäännöksistä ei ole sallittua poiketa ilman luonnonsuojelulain 48 §:n mukaista poikkeuslupaa. Kaavan vaikutusten arvioinnissa tulee tämän vuoksi tarkastella vaihtoehtoisia ratkaisuja ja niiden kustannuksia.

Vastine:

Meluntorjunta. Vantaan kaupunki on tulkinnut Rakennuksen ääniympäristöstä annetun ympäristöministeriön asetuksen 5 ja 6 §:n muutoksen (muutos tullut voimaan 1.4.2019) koskeneen myös asemakaavoitusta. Koska näin ei Uudenmaan ELY-keskuksen antaman ohjeistuksen mukaan ole, on Kivistöntähden asemakaavamääräyksiin lisätty määräys: ”Parvekkeilla on saavutettava vähintään valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset melun ohjearvot tai kulloinkin vastaava voimassa oleva ohjearvo” ja selostukseen on muutettu vastaavasti kohta ”4.5.1 Melu ja tärinä”.

Luonnonympäristö. Lahokaviosammalen esiintymisestä ei ollut tietoa Marja-Vantaan osayleiskaavaa laadittaessa eikä Kehärataa suunniteltaessa ja rakennettaessa noin 10–15 vuotta sitten. Sittemmin lahokaviosammalta on löytynyt useista kohteista pääkaupunkiseudulta ja lajitietous on lisääntynyt.

Vireillä olevan yleiskaavan 2020 valmistelun yhteydessä Vantaan kaupunki teetti selvityksen ja suojelusuunnitelman lahokaviosammalen huomioimiseksi kaavoituksessa ja lajin suotuisan suojelutason säilymisen arvioimiseksi (*Manninen, O. & Nieminen, M. 2020: Lahokaviosammal Vantaalla: esiintymisselvitys ja suojelusuunnitelma. – Faunatican raportteja 1/2020*). Kivistöntähden kaavaselostukseen on lisätty edellä mainitusta raportista liite 14, josta selviää Kivistön keskusta-alueen lahokaviosammalen ydinalueiden pisteytys. Pisteytyksen perusteella Kivistön esiintymät eivät ole Vantaan mittakaavassa merkittävimmät. On myös huomattava, että lahokaviosammalen esiintymistä on Kivistön alueella tutkittu tarkemmin kuin muualla Vantaalla ja myös uusia lahokaviosammalesiintymiä on löydetty edellä mainitun selvityksen valmistuttua.

Vantaan kaupunki on työstänyt Kivistöntähden kaavaehdotuksen edetessä kokonaisarviointia suhteessa kaava-alueen luontoarvoihin ja kaupunkirakenteen kehittämiseen. Kivistön rautatieaseman läheisyys tekee Kivistöntähden asemakaava-alueesta ja muista Kivistön keskustan asemakaava-alueista erityisiä: Kivistöntähden alue mahdollistaa valtiollisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisen tavoitteen uusien asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen sijoittamisen siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa. Kivistöntähden kaava-alue sijaitsee Kehäradan varrella, Kivistön aseman välittömässä läheisyydessä ja MAL 2019 -suunnitelman tavoitteiden mukaisesti ensisijaisesti kehittävällä vyöhykkeellä. Vantaan kaupunki onkin arvioinut, että tiivis rakentaminen on joukkoliikenneinvestoinnin läheisyydessä sekä ekologisesti, sosiaalisesti, että taloudellisesti kestävin ratkaisu, ja osaltaan jopa edistää lahokaviosammalen suotuisaa suojelutason säilyttämistä, kuten vaihtoehtovertailut alla osoittavat.

Kivistöntähden asemakaavaratkaisun yhteydessä on tutkittu ja vertailtu vaihtoehtoisia toteutustapoja ja niiden vaikutus lahokaviosammalen suojelun tasoon, kuva 1.

<p>VE 1: Nykyinen kaavaehdotus kaavarungon mukaisesti</p> <p>74 150 k-m² rakentamista aseman vieressä, mahdollista koteja noin 1 600 asukkaalle sekä päiväkodin ja muita palveluita.</p> <p>Pyritään pitämään kaupunkitilat vehreänä lisäämällä katuvihreää ja edellytetään vihertehokkuuden tavoitteiden täyttymistä.</p> <p>Turvataan metsäinen ekologinen yhteys pohjoiseteläsuunnassa liito-oravien kulkuyhteyden varmistamiseksi kaavamerkinöin ja -määräyksin, yhdistettynä lahokaviosammalen suojeluun.</p> <p>Vastataan Vantaan kaupungin valtuustostrategiaan 2018–2021 ja MAL-tavoitteisiin. (Vuonna 2030 MAL 2019 -suunnitelman mukaisille kestävän liikkumisen vyöhykkeille, johon myös Kivistöntähden kaava-alue lukeutuu, sijoittuu vähintään 85 % seudun väestöstä.)</p> <p>Keskittämällä asuntokaavoitus kestävän liikkumisen vyöhykkeille laajoja alueita voidaan säilyttää rakentamattomina keskustan ympärillä.</p>	<p>VE 2: Ei rakenneta Kivistön aseman läheisyyteen laisinkaan</p> <p>Kivistöön tulee 30 000 asukasta ennakoitua vähemmän.</p> <p>30 000 asukkaalle on etsittävä toisaalta asuinpaikat sellaisilta alueilta, joille valmisteilla olevassa yleiskaavassa ei ole osoitettu asuinrakentamista. Mikäli alueita ei löydy, ei Vantaa pystyisi vastaamaan MAL-tavoitteisiin.</p> <p>Lapinkylän asemalle ei saavuteta riittävää asukas pohjaa, eikä Kivistön aseman vaikutusalueutta pystytä juurikaan kehittämään nykyisestäään, mikä vaarantaa myös palveluiden saatavuuden ja kehittämisen.</p> <p>Kehäradan koko potentiaalia ei saada hyödynnettyä – ei kestävää taloudellisesti, sosiaalisesti eikä ekologisesti.</p>
<p>VE 3: Rakennetaan Kivistöön laajemmalle alueelle väljemmin</p> <p>Rakentamiselle etsitään vaihtoehtoisia sijainteja Kivistön keskustan ulkopuolelta, mikä merkitsee väljempää ja pientalopainotteisempaa asemakaavoitusta, johtaen henkilöautoriippuvaisempaan yhdyskuntarakenteeseen.</p> <p>Asumista joudutaan kaavoittamaan nykyisille laajemmille luontoalueille. Myös Vantaanjoen valtakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema vaarantuu asumisen levittäytyessä laajemmille alueille.</p> <p>Henkilöautoriippuvuus lisääntyy.</p> <p>Tavoitteet asuntotuotannon monipuolisuuden osalta vaarantuu pientalovaltaisen asumisen painottuessa markkinahintaiseen omistusasumiseen.</p> <p>Hiilineutraali Vantaan 2030 tavoite entistäkin haastavampi saavuttaa.</p> <p>Lapinkylän asemalle ei riittävää asukas pohjaa.</p> <p>Kehäradan koko potentiaalia ei saada hyödynnettyä – ei kestävää taloudellisesti, sosiaalisesti eikä ekologisesti.</p>	<p>VE 4: Rakennetaan uusi keskusta-alue – minne?</p> <p>Suunnitellaan uusi runkoyhteys ja/tai jatketaan Vantaan ratikkalinjausta (edellyttää uuden yleiskaavan nyt valmisteilla olevan tilalle), suunnitellaan ja rakennetaan uusi kaupunkikeskusta tämän yhteyden varrelle.</p> <p>Mikäli uuden keskustan paikka löytyisi, edellyttää uutta yleiskaavaa sekä todennäköisesti luontoalueiden aluevarausten muutosta rakentamisen alueiksi.</p> <p>Kehäradan koko potentiaalia ei saada hyödynnettyä – ei kestävää taloudellisesti, sosiaalisesti eikä ekologisesti.</p>

ekologiset	sosiaaliset	taloudelliset	tarkasteltava asia	VE 1:	VE 2:	VE 3:	VE 4:
				Nykyinen kaavaehdotus kaavarungon mukaisesti	Ei rakenneta Kivistön aseman läheisyyteen laisinkaan	Rakennetaan Kivistöön laajemmalle alueelle väljemmin	Rakennetaan uusi keskusta-alue –minne?
			Lahokaviosammalen suojelutaso koko Vantaalla	+	+/-	+/-	+/-
			Lahokaviosammalen suojelu paikallisesti tällä kaava-alueella	-	+	+/-	+
			Luonnonsuojelu koko Kivistön kaavarunkoalueella	+	+	-	+
			Hiiilineutraali Vantaa 2030 - tavoitteen saavuttaminen	+	-	-	+/-
			Henkilöautoriippuvuuden vähentäminen	+	+/-	-	+/-
			Kehäradan potentiaalin hyötykäyttö	+	-	+/-	-
			Monipuolisen asuntotarjonnan varmistaminen Vantaalla	+	+/-	-	+/-
			Riittävä asukaspora Lapinkylän aseman perustamiselle	+	-	-	-
			MAL 2030 -tavoitteiden saavuttaminen	+	-	+/-	+/-
			Infrastruktuurin rakentamiskustannukset*	+	+/-	-	-

Kuva 2. Vaihtoehtoverailut ja vaikutukset. *Vantaalla rakennettujen kohteiden vertailun pohjalta.

Tarkentavassa kustannusvertailussa (taulukko 1) on tarkasteltu infrakustannuksia kahdella eri aluetyypillä. Tarkastelut osoittavat, että väljempien asuinalueiden infrakustannukset (kadut ja vesihuolto) ovat vähintään kaksin- tai jopa viisinkertaiset suhteutettaessa kustannukset kaava-alueen asukasmääräarvioon ja asumisen kerrosalaneliöihin. ”Tiivis, asuinkerrostalopainotteinen” -aluetyypissä infrakustannukset ovat pääsääntöisesti välillä 20–50 €/k-m² tai vaihtoehtoisesti asukasmäärän kautta laskettuna 950–2200 €/asukas. ”Väljä, pientalopainotteinen” -aluetyypissä vastaavat kustannukset ovat välillä 50–120 €/k-m² ja 4500–6900 €/asukas.

Infrakustannukset / kaava-aluetyyppi (sulussa esimerkkikaavojen numerot)	€ per as. k-m ²	€ per asukas
Tiivis kerrostalovaltainen (002336)	47	2180
Tiivis kerrostalovaltainen (231600)	28	1240
Tiivis kerrostalovaltainen (231900)	21	950
Väljä pientalovaltainen (002127)	116	6890
Väljä pientalovaltainen (402100, 402500 ja 403500)	107	4865
Väljä pientalovaltainen (002166)	52	4562

Taulukko 1

Vaihtoehtovertilu (kuva 1) osoittaa, että Kivistöntähden asemakaavaratkaisulle on olemassa muita, laihokaviosammalle tällä asemakaava-alueella vähemmän haitallisia vaihtoehtoja (VE 2–4). Näiden vaihtoehtojen toteuttaminen ei kuitenkaan olisi mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Lisäksi vaihtoehdot 2–4 toteutuessaan aiheuttaisivat muita haittavaikutuksia, joita on kuvattu kuvassa 2. Merkittävimmät haittavaikutukset koituisivat luonnonympäristölle ja -suojelulle Kivistöntähden kaava-alueen ulkopuolella. Lisäksi taloudelliset menetykset olisivat huomattavat ja vaikuttaisivat koko kaupungin tasolla. Kustannuksissa huomioidaan myös ekologinen näkökulma. Kaupungin tulkin mukaan keskittämällä rakentaminen Kehäradan asemanseuduille on mahdollista säilyttää ja suojella laajempia viheralueita Vantaan yleiskaavaehdotuksen 2020 mukaisesti ja tavoitella hiilineutraalia Vantaata 2030 eheän ja joukkoliikenteeseen tukeutuvan yhdyskuntarakenteen ansiosta. Kivistön keskustan rakentumisella on ollut merkittävä vaikutus viime vuosina Vantaan asuntotuotannon seudullisten tavoitteiden toteutumisessa. Tulevan kymmenen vuoden aikana Kivistöön on asuntorakentamisennusteen mukaan sijoittumassa yli 20 prosenttia Vantaan asuntorakentamisesta.

Vantaan kaupungin tilaama koko kaupungin tasoinen laihokaviosammalen esiintymäselvitys ja suojelusuunnitelman laihokaviosammalen huomioimiseksi kaavoituksessa ja lajin suotuisan suojelutason säilymisen arvioimiseksi (*Manninen, O. & Nieminen, M. 2020: Lahokaviosammal Vantaalla: esiintymisselvitys ja suojelusuunnitelma. – Faunatican raportteja 1/2020*) osoittaa johtopäätöksensä, että yleiskaavaan 2020 osoitetut maankäytön muutokset kompensoivat pinta-alan ja kasvupaikkojen (havaittu itiöpesäke tai itujuväsryhmä) osalta rakennettaviksi osoitetuilla alueilla olevien laihokaviosammaleesiintymien heikennykset riittävällä tasolla, jotta lajin suojelutaso säilyy Vantaalla suotuisana tietyin varauksin:

- Yleiskaavaehdotuksessa esitetyt laihokaviosammalen ydinalueita turvaavat merkinnät pysyvät kaavassa ja suojelualueet toteutetaan
- Yleiskaavaehdotuksen metsätalousalueilla, virkistysalueilla ja muilla viheralueilla olevien laihokaviosammalen ydinalueiden turvaamiseen panostetaan, jotta kasvupaikat säilyvät niillä mahdollisimman kattavasti.
- Lahokaviosammalen ydinalueisiin ja kasvupaikkoihin jatkossa mahdollisesti kohdistuvat heikennykset kompensoidaan niiltä osin kuin se on mahdollista.
- Populaatioiden muutosta seurataan erikseen valittavilla kohdealueilla ja mahdolliseen negatiiviseen kehitykseen puututaan
- Yleiskaavaehdotuksessa rakennettaviksi osoitetuilla alueilla olevat laihokaviosammalen kasvupaikat säästetään *niiltä osin kuin se yksityiskohtaisen maankäyttösuunnittelun avulla on mahdollista.* (kursiivi lisätty)

Edellä mainitun yksityiskohtaisen maankäytön suunnittelun osalta Kivistöntähden asemakaavaehdotuksen uudelleen nähtävilläolon aikana on tunnistettu mahdollisuus laihokaviosammalen itujuväsryhmien laajempaan suojeluun niiltä osin, kuin sen on kaava-alueen keskeinen sijainti huomioon ottaen mahdollista. Kivistöntähden kaavaehdotuksen kaavamääräykseen luo on yhdistetty aiempi, suppeamman alan kattanut luo/2-määräys: *Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että laihokaviosammalen kasvupaikka heikentyy tai häviää.* Näin ollen kaavakarttaan on määritelty yksi luo-alue ja sen määräys kuuluu: *Alueella sijaitsee liito-oravan kulkuyhteystarve elinympäristöjen välillä. Alueella tulee turvata liito-oravalle liikkumisen kannalta tärkeän ja riittävän puuston säilyttäminen ja puustoa tulee hoitaa ja uudistaa siten,*

että puustoinen latvusyhteys säilyy. Alueelle tulee istuttaa uusia puita, erityisesti Kehärataan rajautuvalla alueen osalla tulee säilyttää korkeita puita ja istuttaa korkeaksi kasvavia puita. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että liito-oravan kulkuyhteys heikentyy tai häviää. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että lahokaviosammalen kasvupaikka heikentyy tai häviää. Täten kaavakarttaan ja -määräyksiin on laajennettu lahokaviosammalen suojelu miltei koko Onnenkivenpuiston laajuiseksi ja samalla ohjeellisena merkitty pohjoiseteläsuuntainen ulkoilureittimerkintä on poistettu. Onnenkivenpuisto vahvistuu etelä-pohjoissuuntaisen ekologisen yhteytenä ja osana lahokaviosammalen suojelua. Yhteyden katkeamattomuus varmistetaan käynnissä olevalla Kivistön kaavarunkotyössä.

Luonnonsuojelulaki velvoittaa käyttämään olemassa olevaa vähemmän haitallista vaihtoehtoa, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Vantaan kaupungin vaihtoehtoverailu esittää, että Kivistöntähden kaavaratkaisulle ei ole olemassa vaihtoehtoa, joka olisi toteutettavissa ilman merkittäviä lisäkustannuksia ja vetoaa siten luonnonsuojelulain 48.1 § yleispoikkeussäännökseen.

Tarkistukset:

Kaavakarttaan ja -määräyksiin tehty seuraavat muutokset:

Meluntorjunta

AK-alueita koskien on lisätty seuraava määräys: *Parvekkeilla on saavutettava vähintään valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset melun ohjearvot tai kulloinkin vastaava voimassa oleva ohjearvo.*

Luonnonympäristö

Kaavaselostukseen on täydennetty vaikutusten arviointia osioon ”4.4. Kaavan vaikutukset” sekä lahokaviosammalen suotuisan suojelun edellytykset osion ”2.1.2 Luonnonympäristö” kohtaan ”Lahokaviosammal”.

Kaavamerkinnyt luo/1 ja luo/2 on yhdistetty merkinnäksi luo. Merkinnän rajausta on tarkastettu niin, että se on pääsääntöisesti kuuden metrin päässä puistoon rajautuvasta rakennusalueesta. Merkinnän määräys on: *Alueella sijaitsee liito-oravan kulkuyhteystarve elinympäristöjen välillä. Alueella tulee turvata liito-oravalle liikkumisen kannalta tärkeän ja riittävän puuston säilyttäminen ja puustoa tulee hoitaa ja uudistaa siten, että puustoinen latvusyhteys säilyy. Alueelle tulee istuttaa uusia puita, erityisesti Kehärataan rajautuvalla alueen osalla tulee säilyttää korkeita puita ja istuttaa korkeaksi kasvavia puita. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että liito-oravan kulkuyhteys heikentyy tai häviää. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että lahokaviosammalen kasvupaikka heikentyy tai häviää.*

Onnenkivenpuistossa sijainnut pohjoiseteläsuuntainen ohjeellinen ur-merkintä on poistettu (VL-alueita koskevaan määräykseen on lisätty maininta ”Ohjeellisten ulkoilureittien lisäksi saa alueelle rakentaa pitkospuita tai vastaavia pienimuotoisia kulkureittejä niin, että ne sovitetaan ympäröivään puustoon ja kasvillisuuteen”.) Itälänsisuuntaisten kahden ur-yhteyden sijaintia on tarkennettu.

VL-alueita koskevaa määräystä on muokattu muotoon: *Alueella kasvava olemassa oleva puusto tulee säilyttää ja tarvittaessa uusia ja täydennysistuttaa. Alueen maanpinta tulee pitää nykyisessä korossaan. Puistoreittejä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon olemassa oleva puusto ja pyrkiä mahdollisimman*

vähäisiin puiden kaatoihin. Ohjeellisten ulkoilureittien lisäksi saa alueelle rakentaa pitkospuita tai vastaavia pienimuotoisia kulkureittejä niin, että ne sovitetaan ympäröivään puustoon ja kasvillisuuteen.

NRO 7

Helsingin seudun ympäristöpalvelut 7.9.2020

Lausunto:

Vantaan kaupunkisuunnittelu on pyytänyt lausuntoa 23. kaupunginosan (Kivistö) kortteleita 15641 ja 15685 katu- ja lähivirkistysaluetta koskevasta asemaakaavan muutoksesta. Kaupunkisuunnittelulautakunnan selostuksessa 12.5.2020 todetaan asemaakaavan muutosehdotuksesta mm. seuraavaa:

”Asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella laajennetaan Kivistön keskustaa Kehäradan eteläpuolelle rakentamattomalle alueelle. Suunnittelualue on asemakaavoittamatonta aluetta lukuun ottamatta Kehäradan aluetta (LR), Kivistöntähden puistoa (VP) sekä Kvartsiraittia (katualue). Kaava mahdollistaa kahdeksan asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), joissa kerrosluvut vaihtelevat viidestä kahdeksaan. Kortteleilla on yhteiset korttelipihat ja osalla maantasokerroksen asuinhuoneistoista on huoneistokohtaisia pihvoja ja etupuutarhoja.

AK-kortteleihin osoitetaan rakennusoikeutta yhteensä 70 700 k-m², josta 1 000 k-m² on liiketilojen rakennusoikeutta. Kaavan mahdollistamat AK-kortteleihin sijoittuvat liiketilat ovat kooltaan 50–200 k-m². Alueelle sijoittuu myös yksi yleisten rakennusten korttelialue (Y) uutta päiväkotia varten (rakennusoikeus 2 000 k-m²) sekä kaksi pysäköintilaitosta (LPA), joiden yhteyteen sijoittuu myös liiketiloja yhteensä 450 k-m².”

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää lausuntonaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin laatiman 14.6.2019 päivätyn vesihuollon esisuunnitelman mukaan kaava-alueella palvelevaa uutta vesihuoltoa rakennetaan seuraavasti:

Vesijohtoa DN225 rakennetaan 780 m ja DN110 vesijohtoa 330 m. Jätevesiviemäriä DN315 rakennetaan 780 m ja DN200 jätevesiviemäriä 330 m. Kivistön puistokadun jätevedenpumppaamo jää pois käytöstä. Hulevesiviemäriä DN800 rakennetaan 610 m ja DN300 hulevesiviemäriä 330 m. Uudet vesihuoltolinjat liitetään Tikkurilantien vesihuoltolinjoihin. Vesihuollon suunnittelu- ja rakentamiskustannukset ovat arviolta 450 000 €.

Alueen rakentamisen vaiheistuksessa tulee ottaa huomioon vesihuollon toimivuus ja toteutusjärjestys.

Mikäli rakentamisjärjestyksen vuoksi joudutaan rakentamaan väliaikaisia vesijohto- tai viemäriyhteyksiä tai pumppaamoita ennen varsinaista kadun ja vesihuollon rakentamista, tulee ko. väliaikaiset vesihuoltojärjestelyt toteuttaa vesilaitostoiminnan ulkopuolisella rahoituksella.

Vastine:

Huomioidaan kaavaratkaisussa ja/tai yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Tarkistukset:

Ei tarkistuksia